

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

ZÁVĚREČNÁ PRÁCE

2021

Sylvie Netrhová

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

CŽV: DOPLŇUJÍCÍ PEDAGOGICKÉ STUDIUM

2021–2022

ZÁVĚREČNÁ PRÁCE

Sylvie Netrhová

**Úloha a činnost výchovného poradce na Všeobecném
a sportovním gymnáziu ve Vimperku**

Praha 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená závěrečná práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Jméno autora .....

vlastnoruční podpis

Anotace

Kvalifikační práce se věnuje tématice úlohy a činnosti výchovného poradce na Všeobecném a sportovním gymnáziu ve Vimperku. Práce je rozdělena do dvou částí. První část je teoretická, má kompilační charakter. Druhá část je praktická, byly v ní použity metody dotazníkového šetření a strukturovaného standardizovaného rozhovoru. Dotazník byl distribuován mezi studenty gymnázia. Hlavním cílem dotazníkového šetření je ověření výzkumného předpokladu, zda mají studenti povědomí o činnosti výchovného poradce na Všeobecném a sportovním gymnáziu ve Vimperku. Součástí praktické části je strukturovaný rozhovor se současným výchovným poradcem na tomto školském zařízení.

Klíčová slova

Dotazníkové šetření, poradenství, výchovný poradce, spolupráce, student, škola, žák.

OBSAH

Úvod.....	6
1 Historie výchovně poradenské činnosti	7
1.1 Historie.....	7
2 Výchovný poradce, jeho úloha a vymezení kompetencí.....	9
3 Činnost výchovného poradce na Všeobecném a sportovním gymnáziu Vimperk...	12
4 Praktická část	14
4.1. Metodologie	14
4.2. Tvorba dotazníkového šetření	14
4.2.1. Popis otázek dotazníkového šetření.....	15
4.3. Dotazníkové šetření.....	17
4.4. Analýza dotazníkového šetření	17
4.4.1. Závěry z dotazníkového šetření.....	29
4.5. Řízený rozhovor s výchovným poradcem.....	31
4.5.1. Závěr z rozhovoru s výchovným poradcem	33
Závěr	35
Seznam použitých zdrojů.....	37
Seznam zkratk	38
Seznam obrázků, tabulek a grafů.....	38
Seznam příloh	39

ÚVOD

Výchovný poradce je základním pilířem, který je určen žákům, jejich rodičům a v neposlední řadě samotným pedagogickým pracovníkům daného školského zařízení. Základní činností výchovného poradce je pomoc žákovi při jeho profesní orientaci, prevence a následné řešení školních a výchovných problémů. Jedním z hlavních cílů výchovného poradce je osobnostní rozvoj žáka a zdárný průběh jeho studia. Výchovný poradce směřuje studenty, ukazuje jim možnosti dalšího studia či profesního zaměření. Pokud nastanou jakékoliv problémy, v tomto případě ve vzdělávacím zařízení, nastupuje tzv. poradenská činnost, která by měla pomoci najít směr dalšího vzdělávání, doporučit různé pedagogicko-psychologické vyšetření atd.

Téma této práce je zaměřeno na úlohu a činnost výchovného poradce na Všeobecném a sportovním gymnáziu ve Vimperku. Téma jsem si vybrala z toho důvodu, protože jsem byla oslovena vedením Všeobecného a sportovního gymnázia ve Vimperku, abych do budoucna zastávala místo výchovného poradce.

Celá práce je rozdělena do dvou stěžejních kapitol – teoretické a praktické. Teoretická část si klade za cíl představit pozici výchovného poradce na teoretické bázi. V praktické části dojde k ověření stanovených výzkumných předpokladů v rámci dané tematiky. Praktickou složkou pro ověřování či vyvrácení těchto předpokladů byl anonymní dotazníkový průzkum mezi žáky vimperského gymnázia a strukturovaný rozhovor se současným výchovným poradce na Všeobecném a sportovním gymnáziu ve Vimperku.

Výsledkem praktické části by měly být názory studentů Všeobecného a sportovního gymnázia ve Vimperku, jaký má pro ně osobní přínos výchovný poradce na jejich škole. Dále i způsob, jak se lépe dostat do povědomí studentů, jak je seznámit s rolí výchovného poradce na gymnáziu.

Závěr a diskuse této závěrečné práce bude tvořit souhrn teoretické a praktické části, jejich analýzy a porovnání shod či odlišností oproti předpokladům stanoveným výzkumnými předpoklady.

1 HISTORIE VÝCHOVNĚ PORADENSKÉ ČINNOSTI

Obecně lze říct, že poradenství zasahuje do mnoha oborů. Poradci jsou osoby, které pomáhají se orientovat v různých odvětvích, jsou nápomocni klientům v dané problematice. Tato práce se však věnuje poradenské činnosti, tedy lépe řečeno výchovnému poradci, který pomáhá skupině osob anebo jednotlivci se lépe orientovat ve své cestě k seberealizaci a k nalezení optimální vzdělávací cesty.

1.1 HISTORIE

Při vzdělávání žáků dochází k situacím, kdy je zapotřebí odborná poradenská pomoc (výukové a výchovné problémy, vývojové obtíže žáků atd). Vybudovaný systém pedagogicko-psychologického poradenství zajišťoval podporu odborníků, kteří působili mimo školu. V současné době jsou rozvíjeny odborné aktivity ve prospěch žáků a rodičů (popř. učitelů) přímo v prostředí školy. Součástí poradenských služeb poskytovaných ve škole je i práce výchovného poradce.

Můžeme konstatovat, že podpůrný poradenský systém má v Československu velmi dlouhou historii, jeho kořeny sahají do 60. let 20. století.¹ V 70. letech 20. století vznikla již konkrétní směrnice, které jasně uložila povinnost zřídit na základních školách funkci výchovného poradce. V těchto letech se začala vydávat odborná periodika, taktéž se otevřelo postgraduální studium pro výchovné poradce na univerzitách v Praze a v Brně.

Současná podoba poradenských služeb ve školství byla utvářena v 90. letech 20. století. Postupně vznikala koncepce, která je postavena na činnosti výchovného poradce a školního metodika prevence, nově na existenci školního poradenského pracoviště a jeho spolupráci se školskými poradenskými pracovišti. Poradenské služby ve školství jsou poskytovány na základě školského zákona (zákon č. 561/2004 Sb.) a vyhlášky č. 116/2011 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních (novela vyhlášky č. 72/2005 Sb.) a dále vyhlášky č. 147/2011 Sb.,

---

¹ VALENTOVÁ, L.: *Školní poradenství I*. Praha: Univerzita Karlova v Praze Pedagogická fakulta, 2013, ISBN 978-80-247-4502-2. s. 11.

o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných (novelizace vyhlášky č. 197/2016 Sb. ve znění pozdějších předpisů).²

Poradenské služby ve školách zajišťuje výchovný poradce a školní metodik prevence. Za poskytování poradenských služeb je zodpovědný ředitel, či jiná pověřená osoba. Služby výchovného poradce jsou zcela bezplatné. Výchovný poradce se zaměřuje na primární prevenci patologických jevů a prevenci školní neúspěšnosti, dále se věnuje informační a poradenské podpoře.³

Poradenské služby ve školských zařízeních tradičně uvádí velké množství typů poradenských činností. Výchovné poradenství je jednou z podmnožin poradenských služeb ve školství. Pojem výchovný poradce je z pohledu historie v československém školském systému dlouhodobě zakotven. Pojetí výchovného poradce nejprve stavělo na pedagogických aspektech, tj. pomoci při řešení výukových problémů u žáků skrze celý vzdělávací systém. Nyní je výchovné poradenství spojeno s aktivitou poradců přímo ve školských zařízeních. „Mezi základní činnosti výchovného poradce v souladu s legislativou patří:

- a *Poradenská činnost, tj. kariérové poradenství, poradenství žákům s výukovými potřebami, poradenství a péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, poradenství zákonným zástupcům těchto žáků, poradenství žákům z jiných kultur a z cizojazyčného prostředí,*
- b *Metodické a informační činnosti, které obnášejí zprostředkování dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků školy, předávání veškerých důležitých informací týkajících se nových metodických postupů, pedagogické diagnostiky a intervence. Do této oblasti spadá také veškerá evidence práce se žáky a shromažďování odborných zpráv z vyšetření žáků a další související dokumentace.“⁴*

---

² KNOTOVÁ, D. a kol.: *Školní poradenství*. Praha: Grada, 2014. Pedagogika, ISBN 978-80-247-4502-2. s. 15.

³ ČÁP, D.: *Výchovné poradenství: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 1. 12. 2009*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. Meritum – výkladová řada, ISBN 978-80-7357-498-7. s. 28.

⁴ ČÁP, D.: *Výchovné poradenství: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 1. 12. 2009*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. Meritum – výkladová řada, ISBN 978-80-7357-498-7. s. 28.

2 VÝCHOVNÝ PORADCE, JEHO ÚLOHA A VYMEZENÍ KOMPETENCÍ

Výchovným poradcem může být jmenován jakýkoliv pedagog, speciální pedagog či psycholog s patřičnou kvalifikací. Kvalifikaci lze získat pouze studiem dle vyhlášky č. 317/2005 Sb. o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků.⁵ Studium je prováděno na vysokých školách v rámci programu tzv. celoživotního vzdělávání. Délka toho studia činí 250 hodin a je ukončena obhajobou písemné práce a závěrečnou zkouškou před komisí. Na základě složení této zkoušky absolvent získá osvědčení.

V případě, že se výchovným poradcem stane pedagog, je mu snížen počet vyučovacích hodin. Snížení počtu vyučovacích hodin závisí na počtu žáků ve škole a dále na typu školského zařízení.

Odměňování výchovného poradce je dáno Metodickým pokynem k odměňování pedagogických pracovníků. Jako učitel a zároveň výchovný poradce je zařazen do tzv. 12. platové třídy, v případě, že daný pedagogický pracovník absolvoval specializovaný kurz, je zařazen do 13. platové třídy. Je nutné podotknout, že se výchovný poradce setkává s mnoha citlivými údaji, a proto je nutné, aby dodržoval Etický kodex výchovného poradce.⁶

Standardní činnosti, které výchovný poradce vykonává, můžeme rozdělit do tří částí:

- 1 Poradenské činnosti – základní charakteristikou tohoto sektoru je kariérové poradenství a pomoc studentům při rozhodování v dalším vzdělávání a profesní orientaci. Kariérové poradenství je pro většinu výchovných poradců hlavní náplní jejich činnosti. Získávají informace o možnostech studia na středních a vysokých školách, ty pak následně předávají žákům

---

⁵Zákony pro lidi: Vyhláška č. 317/2005 Sb.: *Vyhláška o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků* [online]. 2005 [citováno 6. 09. 2021]. Dostupný z WWW <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-317>.

⁶Asociace výchovných poradců, z.s.: *Etický kodex výchovných poradců Projednáno a schváleno na Kongresu výchovných poradců, konaného v Praze 28. 3. 2008.* [online]. 2008 [citováno 13. 09. 2021]. Dostupný z WWW <http://www.asociacevp.cz/o-asociaci/eticky-kodex-vychovnych-poradcu/>.

a jejich rodičům. Na základních školách pak výchovní poradci mohou vyučovat předmět volba povolání. Z praktického úhlu pohledu pomáhají žákům vyplňovat přihlášky na střední či vysokou školu (i když za správnost vyplnění přihlášek jsou zodpovědní zákonní zástupci, popř. v dosažení zletilosti sami studenti). Předávají informace o přijímacích zkouškách, dnech otevřených dveří středních a vysokých škol. U žáků se speciálními vzdělávacími potřebami informují rodiče o nutnosti včasné přípravy podkladů z pedagogicko-psychologických poraden či jiných pracovišť tak, aby vše bylo včasné připraveno pro tyto studenty. V rámci kariérového poradenství zajišťují účast žáků na veletrzích středních a vysokých škol.

- 2 Metodické činnosti – tato oblast zahrnuje zprostředkování nových metod pedagogické diagnostiky a intervence pro studenty, dále pak metodickou pomoc pedagogickým pracovníkům v otázkách kariérového rozhodování, integrace, IVP atd.
- 3 Informační činnosti – poskytování informací o činnosti školy, školských a dalších zařízeních v daném regionu, shromažďování informací a zpráv o žácích, kteří využijí nějakou poradenskou aktivitu, vedení písemných záznamů, které umožňují doložit obsah a činnost výchovního poradce, navržená a realizovaná opatření.

Zde bych ráda zmínila, že je nutné, aby byla předem jasně definována pracovní náplň výchovního poradce, která vychází jak z legislativního popisu, tak i z aktuálních potřeb daného vzdělávacího zařízení. Dále je třeba jasně definovat místo výchovního poradce v organizační struktuře školy, jeho práva, povinnosti, odpovědnost a konkrétně vymezit kompetence v případě řešení nějakých problémů.

Velmi důležitým faktorem pro činnost výchovního poradce je zabezpečení materiálním vybavením. Výchovní poradce často projednává nejrůznější problémy, a to jak mezi žáky, žáky a pedagogy, žáky a rodiči, a proto je vhodné, aby měl svůj vlastní kabinet s patřičným vybavením.

Dále je nutné dodržovat určitá pravidla při poskytování poradenských služeb. Výchovní poradce musí:

- a) Dodržovat účel poradenských služeb,
- b) Dodržovat etické zásady při poskytování poradenských služeb,
- c) Vycházet z jednotlivých a individuálních potřeb žáka/studenta, podporující jeho individualitu, samostatnost, které přispívají k jeho sociálnímu začleňování,
- d) Poskytovat zletilému žákovi nebo jeho zákonnému zástupci zprávu a doporučení, jež jsou výsledkem psychologické nebo speciálně pedagogické diagnostiky,
- e) Spolupracovat s jinými školami nebo školskými zařízeními,
- f) Sledovat a vyhodnocovat navržená podpůrná opatření pro žáka/studenta,
- g) Poskytovat žákovi a jeho zákonnému zástupci srozumitelné a podrobné informace, které obsahují průběh a výsledky poskytování poradenských služeb.⁷

Je taktéž nezbytné, aby poradenské služby byly zajišťovány i vzhledem k počtu žáků ve škole. Některá školská zařízení mají i více výchovných poradců, což se netýká vimperského gymnázia.⁸ Výchovný poradce musí poskytovat podpůrná opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, sleduje a vyhodnocuje funkčnost podpůrných opatření. Výchovný poradce se věnuje prevenci školní neúspěšnosti, poskytuje kariérní a informační poradenství, sleduje podporu vzdělávání a sociálního začleňování žáků/studentů z odlišného kulturního prostředí atd.⁹

---

7 Zákony pro lidi: Vyhláška č. 197/2016 Sb.: *Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další vyhlášky* [online]. 2016 [citováno 31. 10. 2021]. Dostupný z WWW <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-197>.

8 K dnešnímu dni čítá toto školské zařízení 224 žáků.

9 Zákony pro lidi: *Vyhláška č. 197/2016 Sb.: Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další vyhlášky* [online]. 2016 [citováno 31. 10. 2021]. Dostupný z WWW <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-197>.

3 ČINNOST VÝCHOVNÉHO PORADCE NA VŠEOBECNÉM A SPORTOVNÍM GYMNÁZIU VIMPERK

Kapitola se věnuje analýze přípravy výchovného poradce na Všeobecném a sportovním gymnázium Vimperk v rozsahu jednoho školního roku.

Výchovný poradce musí kontinuálně pracovat v průběhu celého školního roku hned v několika oblastech:

- 1 Oblast sebevzdělávání výchovného poradce/pedagogů – je nutná účast na vzdělávacích akcích a prezentacích.
- 2 Oblast spolupráce se žáky, rodiči. Tuto oblast můžeme rozdělit na několik podskupin:
  - a Přístup k řešení studijních a výchovných problémů žáků,
  - b Dostupnost informací týkajících se profesní orientace a kariérového poradenství,
  - c Cílené zaměření se na studenty, jejichž vzdělávání vyžaduje podpůrná opatření,
  - d Tvorba plánů pedagogické podpory ve spolupráci s třídními učiteli a pedagogy daných předmětů, následná konzultace plánů pedagogické podpory se zákonnými zástupci studentů a v neposlední řadě vyhodnocování plánů pedagogické podpory a následná opatření, či doporučení,
  - e Tvorba IVP žákům, kteří mají doporučení z poradenského zařízení,
  - f Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, příprava a zajištění podpůrných opatření,
  - g Vyhodnocování.
- 3 Oblast spolupráce s vedením školy:
  - a Péče o problémové studenty a o studenty, jež mají speciální vzdělávací potřeby,
  - b Přednášky, exkurze a prezentace pro studenty.
- 4 Oblast spolupráce s preventistou:

- a Péče o problémové studenty,
  - b Řešení vzniklých problémů,
  - c Účasti ve výchovných komisích.
- 5 Oblast spolupráce s vedoucími pedagogické intervence:
- a Stará se o pedagogické intervence pro studenty, kterým byla přiznána podpůrná opatření,
  - b Konzultuje obsah, formu a průběh pedagogické intervence a následně ji i vyhodnocuje.
- 6 Oblast součinnosti s třídním učitelem:
- a Stará se o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, zabezpečuje jejich evidenci,
  - b Vyhledává další studenty, kteří by mohli být jakkoli ohroženi,
  - c Vyplňuje žádosti o vyšetření,
  - d Tvoří plány pedagogické podpory,
  - e Vyhodnocuje naplnění plánů a následnou efektivnost.
- 7 Oblast spolupráce s pedagogicko-psychologickou poradnou a speciálními pedagogickými centry:
- a Posuzuje nutnost odborného vyšetření,
  - b Předává vypracované a vyhodnocené plány pedagogické podpory nadřízeným orgánům,
  - c Analyzuje nastavení podpůrných opatření,
  - d Realizuje podpůrná opatření,
  - e Vyhodnocuje praktickou účinnost podpůrných opatření.
- 8 Oblast spolupráce s úřadem práce:
- a Přednášky o besedě k povolání,
  - b Profesní orientace.

4 PRAKTICKÁ ČÁST

Cílem praktické části je poukázat na povědomí studentů Všeobecného a sportovního gymnázia ve Vimperku, zda vědí, kdo je výchovným poradcem, co je jeho hlavní činností, v jakých případech mohou studenti výchovného poradce vyhledat apod.

4.1. METODOLOGIE

Metodologii výzkumu je možné chápat jako vědní disciplínu, jež zkoumá organizaci, plánování a následnou realizaci výzkumu. Následně se zabývá vyhodnocením získaných informací, dat. Popisuje nejen výzkumné metody, ale zabývá se i jednotlivými fázemi výzkumu, tj. jeho plánováním, používáním výzkumných metod a závěrečným vyhodnocením. Základním stavebním kamenem každého výzkumu je jeho systematičnost, kontrolovatelnost a kritické zkoumání. Dále je nutné si předem stanovit cíle výzkumu a z nich si následně stanovit hypotézy / v případě této práce výzkumné předpoklady.

Nejčastěji používanou metodou ve výzkumu je dotazník. Dotazník můžeme charakterizovat jako určitý způsob shromažďování dat či informací od respondentů.¹⁰

Dotazník je vytvořen písemně. Velkou výhodou dotazníkového šetření je, že za velmi krátké období můžeme získat velké množství odpovědí od respondentů. Je však nutné dodržovat určitá pravidla při tvorbě dotazníku.

4.2. TVORBA DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Na začátku je třeba si stanovit výzkumné cíle. Tyto cíle musí být jasně definovány. V úvodní fázi tvorby dotazníku je nutné si stanovit cíle průzkumu, na které se budeme zaměřovat. Do úvodu dotazníkového šetření je třeba stručně charakterizovat dotazník, k čemu je určen, dále zde musí být jasné pokyny pro respondenty. Na závěr tohoto

---

¹⁰ GAVORA, P.: *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2., rozš. české vyd. Přeložili Vladimír JŮVA a Vendula HLAVATÁ. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0. s. 11.

úvodu do dotazníkového šetření je také třeba zanést poděkování respondentům za jejich čas. Níže uvedu základní prvky při tvorbě správného dotazníkového šetření:

1. Konstrukce – je nutné se zaměřit na typy otázek, které budou v dotazníkovém šetření použity (otevřené, nebo uzavřené otázky), postupovat od jednoduchých po složité otázky,
2. Řešení problému – stanovení si výzkumné otázky.

Jak vytvořit správné otázky do dotazníkového šetření, abychom získali relevantní odpovědi. Valná část odborné veřejnosti se shoduje na základních pravidlech při tvorbě dotazníku. Otázky musí být jasné a zřetelné, jednoznačné a srozumitelné, nesmí obsahovat tzv. dvojité otázky. Dále by se autor dotazníků měl vyhnout záporným výrazům, otázky by neměly být předpojaté a citově zabarvené.¹¹ Dalším kritériem je typ otázek – a to otevřené, uzavřené a polouzavřené. Uzavřený typ je charakterizován tak, že dotazovanému již překládám vypracované odpovědi, bez možnosti výběru. Otevřené otázky nabízejí velkou možnost odpovědi. Jako klad v tomto typu otázek je to, že nikterak neomezují dotazovaného v jeho odpovědích, avšak pro zpracovatele/vyhodnocovatele dotazníku jsou těžší na analýzu. Polouzavřené otázky nabízejí respondentovi nejprve výběr z odpovědí, a poté ještě požadují slovní vyjádření k daným otázkám.¹²

Dotazník je nejspíše nejrozšířenější technikou, jež se používá k získání dat. Je také nejméně náročný na čas a přípravu, velmi levně a rychle lze touto metodou zjistit data od vzdálených osob. Mezi druhy standardizovaného dotazování patří písemné dotazování – dotazník a osobní dotazování – rozhovor.

4.2.1. POPIS OTÁZEK DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Dotazníkové šetření bylo vlastní konstrukce. Byly použity následující typy otázek.

1. Polouzavřené otázky

---

¹¹ REICHEL, J.: *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009. Sociologie. ISBN 978-80-247-3006-6. s. 18.

¹² GAVORA, P.: *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2., rozš. české vyd. Přeložil Vladimír JŮVA a Vendula HLAVATÁ. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0. s. 18–19.

2. Uzavřené otázky

Dotazníky, po dohodě s ředitelem gymnázia, byly rozeslány mezi studenty Všeobecného a sportovního gymnázia ve Vimperku na začátku školního roku 2021/2022 pomocí Google formulářů. Celkem jsem oslovila 170 studentů, vrátilo se mi kompletně vyplněných 119 dotazníkových šetření, žádný nebyl vyplněný jen zčásti. Návratnost dotazníkového šetření je 70 %. Dotazníkové šetření bylo ukončeno 30. září 2021. Vyhodnocení dotazníků mi trvalo 1 týden.

Již při tvorbě dotazníkové šetření jsem si stanovila následující výzkumné předpoklady a otázky:

Výzkumné předpoklady a výzkumné otázky:

- 1 VP1: Žáci nemají dostatečné povědomí o důvodech, pro které se mohou obrátit na výchovného poradce.
- 2 VP2: Informace, které výchovný poradce předává, jsou dostačující.
- 3 VO3: Na Všeobecném a sportovním gymnáziu ve Vimperku výchovný poradce zastává i roli preventisty?
- 4 VO4: Má výchovná poradkyně má pro svou práci dostatek časového fondu?

Jako další výzkumnou metodu autorka zvolila řízený standardizovaný rozhovor, se současnou výchovnou poradkyní na Všeobecném a sportovním gymnáziu ve Vimperku. Autorka si předem stanovila 9 otázek, které byly dopředu zaslány e-mailem. Samotný rozhovor proběhl v přípravném týdnu školního roku 2021/2022.

Řízený strukturovaný rozhovor je jedna z technik, která se využívá při sběru dat. Tazatel si předem připraví rozhovor a dotazovaný na něj odpovídá. Pro řízený rozhovor platí následující pravidla. Musí být zřetelné, kdo odpovídá, žádná otázka by neměla být vynechána, dotazovaný by neměl být nikterak ovlivňován tazatelem, otázky musí být formulovány tak, aby nebyly nikterak citově zabarveny.¹³

---

¹³ REICHEL, J.: *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009. Sociologie. ISBN 978-80-247-3006-6. s. 51.

Přínosem strukturovaného rozhovoru je zjišťování spokojenosti, popř. zlepšení daného problému.

4.3. DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Dotazníky byly rozeslány mezi studenty Všeobecného a sportovního gymnázia ve Vimperku na začátku školního roku 2021/2022 pomocí Google formulářů. Celkem jsem oslovila 170 studentů, vrátilo se mi kompletně vyplněných 119 dotazníkových šetření, žádný nebyl vyplněný jen zčásti. Návratnost dotazníkového šetření je 70 %.

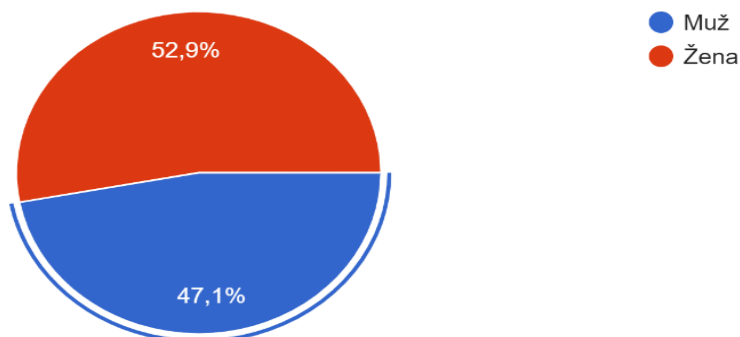
4.4. ANALÝZA DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Níže autorka provede analýzu dotazníkového šetření za pomoci grafického znázornění, včetně analýzy odpovědí respondentů již několikrát zmiňovaného gymnázia.

Graf 1: Jste muž nebo žena?

Jsi:

119 odpovědí

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření autorky, 2021

Na první otázku, která zjišťovala pohlaví, odpovědělo 53 % respondentů ženského pohlaví a 47 % respondentů mužského pohlaví.

Tabulka 1: Jakou třídu navštěvuješ?

Navštěvovaná třída	2.G	3.G	4.G	5.G	6.G	7.G	1.A	2.A	3.A
Celkový počet studentů	15	13	19	1	14	5	20	22	10

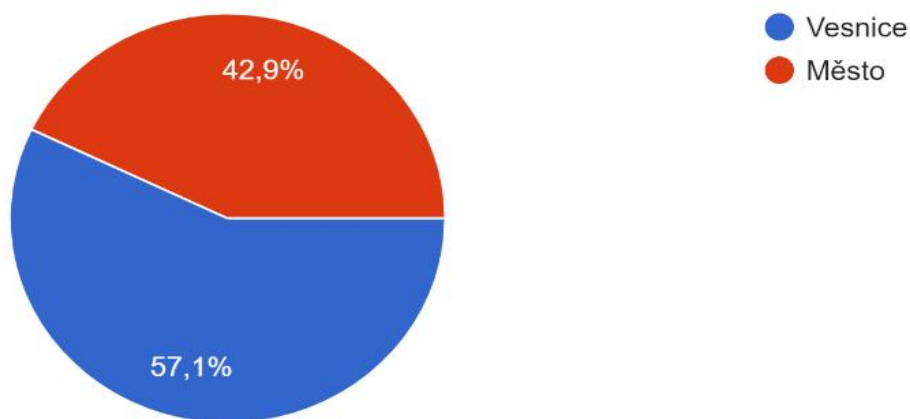
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření autorky, 2021

Druhá otázka měla taktéž zjišťovací charakter. Otázka byla směřována na zjištění informace, jakou třídu dotazovaný navštěvuje. Zpracování otázky bylo záměrně vytvořeno v podobě tabulky, v případě koláčového grafu by vše bylo nepřehledné. Nejvíce studentů odpovědělo na mé dotazníkové šetření z 2.A, 1.A a 4.G. Úmyslně jsem dotazníky nedávala studentům primy (1.G.), oktávy (8.G) a 4. ročníku (4.A.).

Graf 2: Kde bydlíte?

Místo bydliště:

119 odpovědí

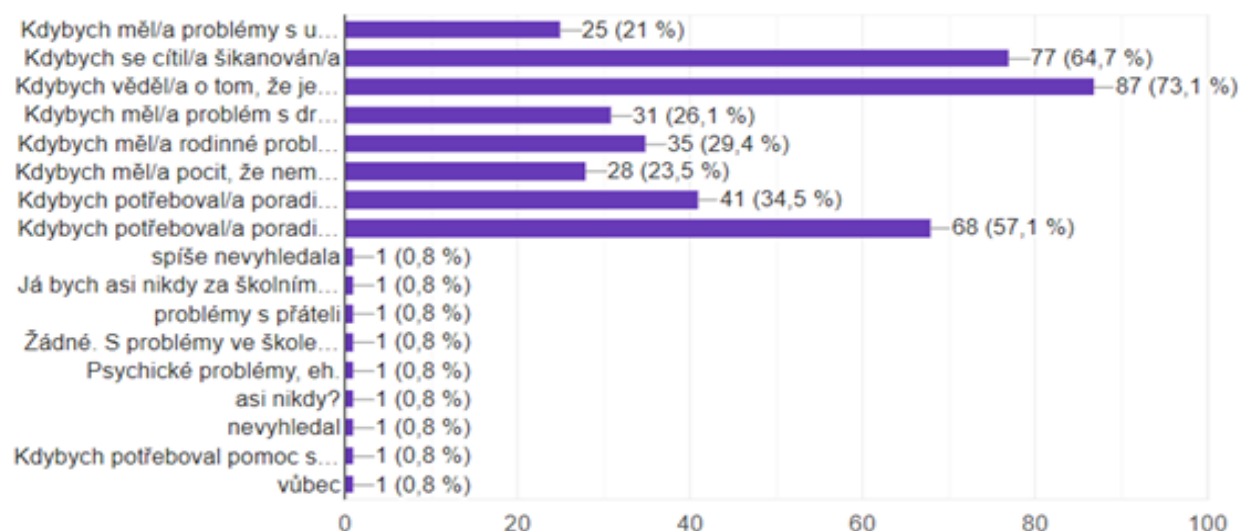
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření autorky, 2021

Třetí otázka se dotazovala na místo bydliště studentů Všeobecného a sportovního gymnázia ve Vimperku. 57 % respondentů žije na vesnici a zbývající část uvedla, že žije ve městě.

Graf 3: S jakým problémem byste vyhledal/a konzultaci výchovného poradce?
(možno uvést více odpovědí)

4) S jakým problémem bys vyhledal/a konzultaci s výchovným poradcem (možno uvést více možností):

119 odpovědí

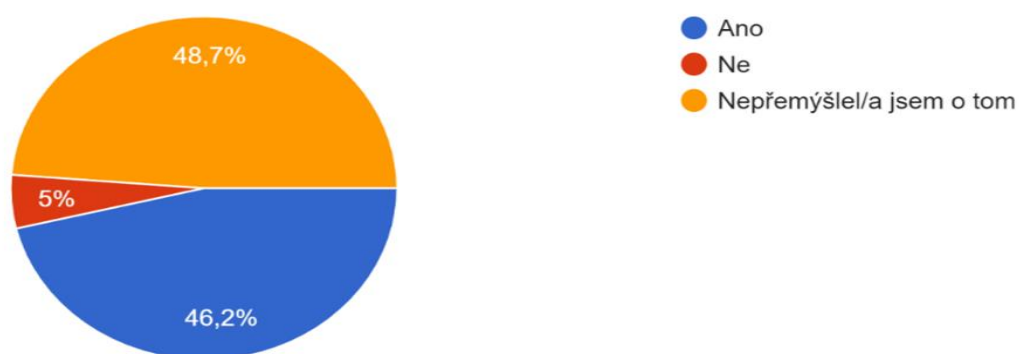
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření autorky, 2021

Čtvrtá otázka směřovala k tomu, zda studenti vyhledají pomoc výchovného poradce a s jakými problémy. Nejvíce studentů – 73 % by vyhledalo pomoc výchovného poradce v případě, že by věděli, že je někdo šikanován, či pokud by se cítili být šikanováni – 65 %. Dále by 57 % dotazovaných poradce navštívilo v případě potřeby rady s budoucím studiem na vysoké škole, již menší procento (35 %) by vyhledalo výchovného poradce v případě rady se studiem na střední škole.

Graf 4: Máte představu, co je hlavní činností výchovného poradce u nás na gymnáziu?

5) Máš představu, co je hlavním činností výchovného poradce u nás na gymnáziu?

119 odpovědí

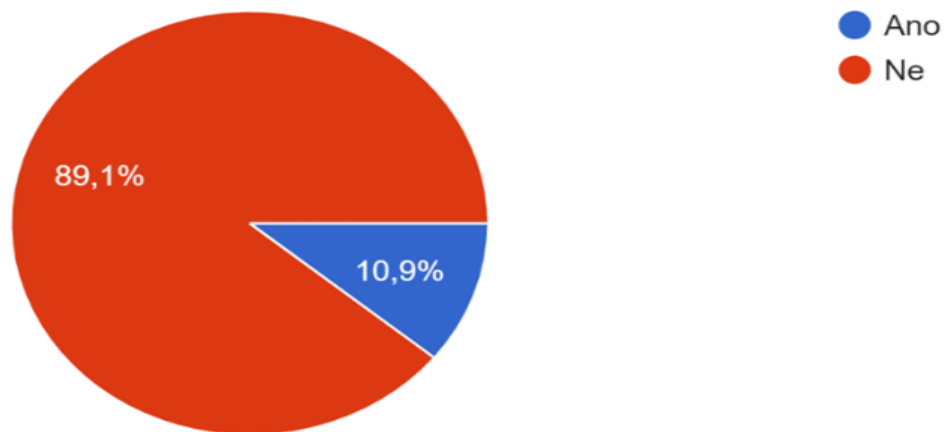
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření autorky, 2021

Tato otázka směřovala k tomu, zda mají studenti Všeobecného a sportovního gymnázia ve Vimperku povědomí o tom, co je hlavní náplní práce výchovného poradce. Zde byla autorka značně zaskočená tím, že téměř 50 % dotazovaných ani nepřemýšlelo o tom, co je hlavní činností výchovného poradce. Otázkou je, zda vůbec tento vzorek respondentů ví, že výchovný poradce je na gymnáziu.

Graf 5: Vyhledal/a jste někdy služby výchovného poradce?

6) Vyhledal/a jsi někdy služby výchovného poradce?

119 odpovědí

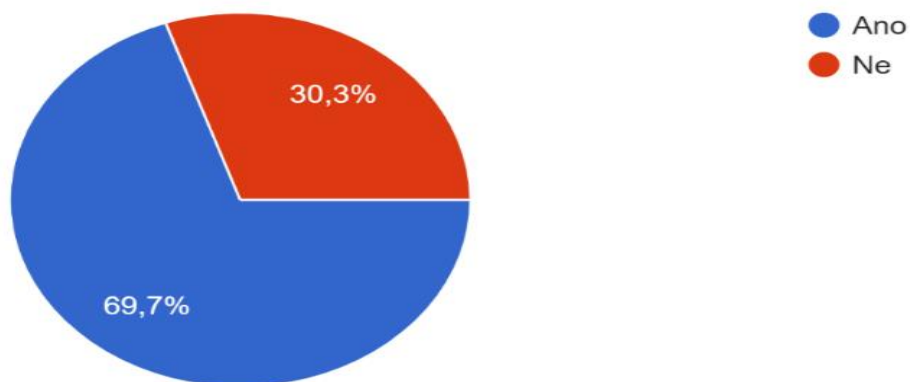
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření autorky, 2021

Šestá otázka měla zjišťovací charakter. Cílem bylo zjistit, zda studenti někdy vyhledali pomoc výchovného poradce. Byla jsem překvapena, že 89 % respondentů se nikdy neobrátilo o pomoc na výchovného poradce.

Graf 6: Víte, kdo vykonává funkci výchovného poradce na škole?

7) Víš, kdo vykonává funkci výchovného poradce na škole?

119 odpovědí

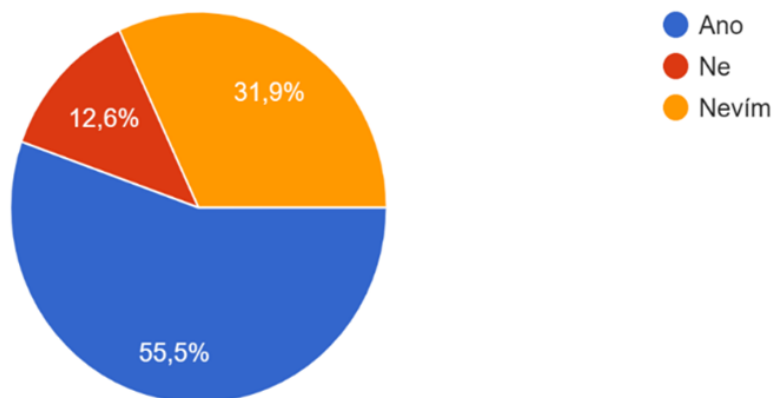
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření autorky, 2021

Sedmá otázka zjišťovala u studentů, zda vědí, kdo je výchovným poradcem na Všeobecném a sportovním gymnáziu ve Vimperku. Autorka byla velmi překvapena, že ze vzorku 119 dotazovaných 30 % neví, kdo je výchovný poradce na škole, kde studují. Toto číslo jí přijde značně vysoké a rozhodně stojí za zamyšlení.

Graf 7: Myslíte, že by Vás měla škola více informovat o možnostech, které výchovný poradce nabízí?

8) Myslíš si, že by Tě měla škola více informovat o možnostech, které výchovný poradce nabízí?

119 odpovědí

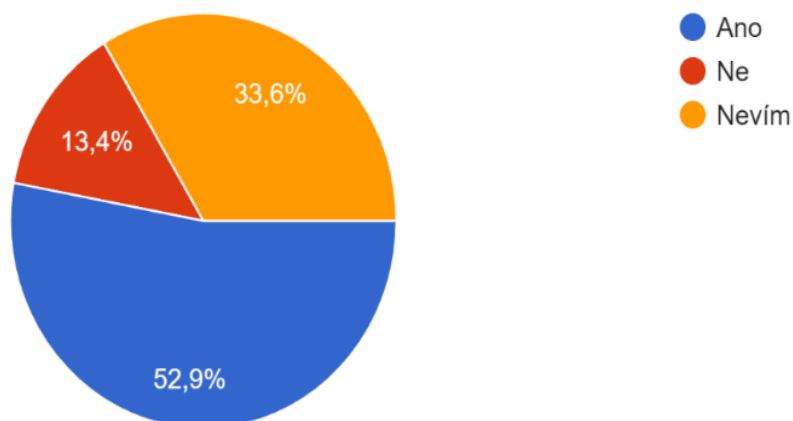
Zdroj Vlastní dotazníkové šetření autorky, 2021

Tato otázka měla opět zjišťovací charakter. Cílem bylo získat zpětnou vazbu od studentů, zda stojí o to, aby jim výchovný poradce dával více informací. Více jak 55 % dotazovaných by tuto možnost ocenilo, téměř 32 % neví a 13 % nechce žádné informace od výchovného poradce.

Graf 8: Zajišťuje pro Vás výchovný poradce/škola informace o škodlivosti užívání drog, návykových látek a kyberšikany, šikany?

9) Zajišťuje pro vás výchovný poradce/škola informace o škodlivosti užívání drog, návykových látek a kyberšikany, šikany?

119 odpovědí

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření autorky, 2021

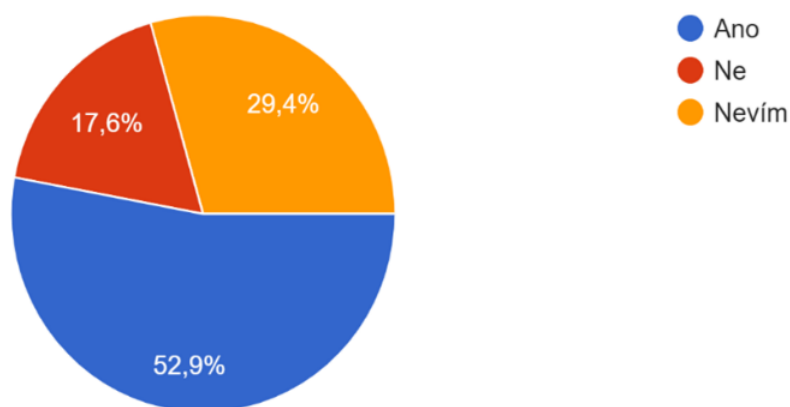
Devátá otázka měla zjistit, zda jsou pro studenty zajištěny informace / besedy / workshopy na témata škodlivosti užívání drog, návykových látek, kyberšikany a šikany. 53 % studentů se kladně vyjádřilo na tuto otázku, 34 % nevyjádřilo žádný postoj k této otázce.

Graf 9: Zprostředkovává pro Vás výchovný poradce/škola setkání/exkurze s odborníky, kteří Vás informují o problematice škodlivosti drog, návykových látek a kyberšikany, šikany?

10) Zprostředkovává pro vás výchovný poradce/škola setkání/exkurze s odborníky, kteří vás informují o problematice škodlivosti užívání drog, návykových látek a kyberšikany, šikany?

119 odpovědí

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření autorky, 2021

Desátá otázka směřovala k zjištění, zda výchovný poradce anebo škola zprostředkovává setkání či exkurze s odborníky na problematická témata. 53 % respondentů potvrdilo, že škola / výchovný poradce toto zprostředkovává, 29 % studentů neví, zda něco takového škola / výchovný poradce zajišťuje, 18 % se vyjádřilo k této otázce negativně.

Otázka č. 11:

Zajímá mě doporučení: Jak bys navrhoval/a informovat naše žáky o činnosti výchovného poradce tak, aby bylo pro žáky zajímavé se na výchovného poradce obrátit?

Níže autorka uvedla shrnutí autentických odpovědí respondentů (výběr):

- *Aby se nebáli se na poradce s čímkoliv obrátit*
- *Aby výchovný poradce přišel na začátku roku do třídy (např. při třídnické hodině) a pověděl žákům, od čeho tam je atd.*
- *Asi nějakým představením nebo ukázkou či radou a tak*
- *Asi oficiálně informovat, že někdo takový existuje, a ne se o něm jenom zmiňovat, když na to přijde řeč*
- *Asi pomocí besed*
- *Bylo by fajn to vylepit na často navštěvovaná místa školy (bufet v časech, kdy fungoval, přízemí budovy A, poblíž jazykovky...)*
- *Dal bych informační upozornění na informační televizi, která je na chodbě školy*
- *Díky nějakým exkurzím nebo setkáním s odborníky*
- *E-mailem, (aby to bylo osobní a empatické k situaci)*
- *Formou počítačových her, elektronickou komunikací*
- *Funkci výchovného poradce nechápu. Jak jsem již zmínil dříve, všechny potíže, které bych kdy měl, tak vyřeším s třídním učitelem, anebo s někým blízkým. Výchovný poradce neví, jaké máme vztahy a problémy ve třídě, a stejně tak mi není osobně blízký. Pozice poradce je příliš "obecná" a není možné znát všechny třídy a už vůbec ne všechny žáky dostatečně.*
- *I když jsem nad touto otázkou dlouho přemýšlela, nenapadá mě žádný způsob, který by mě osobně zaujal. Líbí se mi nápad anonymní schránky, ale sama nevím, kde jsou odpovědi na vhozené dotazy. Kdyby se zveřejňovaly pro všechny, mohla by to být inspirace pro ostatní.*
- *Dle mého názoru by pak i stačilo výchovného poradce více propagovat. Ať už slovně, na webových stránkách školy, plakáty. Dobré by bylo též zveřejnit, že se s ním*

může student pobavit o mnoho tématech, jelikož si většina tuto osobu představuje jinak, než v realitě působí.

- *Když jsem byla na malém gymplu, měli jsme o šikaně, kyberšikaně atd. více přednášek než teď, když jsem na velkém gymplu. Určitě bych zajistila více přednášek, exkurzí o šikaně, kyberšikaně atd. i studentům, kteří jsou už na velkém gymplu. Myslím si, že by to mohlo pomoci studentům, kteří s tím mají problémy. Tímto by o tom mohli začít mluvit a začalo by se to řešit.*

- *Možná osobní návštěvou výchovného poradce v každé třídě*

- *Můj názor na tohle téma. Rozhodně nezabere nějaké video, protože se u toho dělají kraviny a půlka třídy neposlouchá. Chtělo by to něco, co vám otevře oči. Něco, nad čím se opravdu zastavíte a zamyslíte. Někdo, kdo si tím třeba prošel a dostal se z toho. Takové ty “odstrašující případy”. A exkurze to mě vůbec nenapadá. Ohledně šikany jsou celkem dobrá sezení s tím fénixem, ale spíš pro mladší ročníky. No, jak se to vezme, někteří starší by potřebovali taky usměrnit, ale už jsou ve věku, kdy je neprobere ani ta facka.*

- *Myslím si, že by se mohla udělat nějaká učebna na meetu, kde by se studenti, kteří potřebují pomoci, scházeli s výchovným poradcem*

- *Myslím si, že když má někdo problém, měl by jít za výchovným poradcem a svěřit se, ale mnoho dětí si svůj problém nepřizná, a tak zbytečně trpí. Těmto dětem by mělo být připomenuto, že je to naprosto normální a že se nemají za co stydět*

- *Například uvést nějaký konkrétní případ, se kterým se výchovný poradce setkal. Některé děti se například stydí s výchovným poradcem mluvit a tohle by jim mohlo pomoci odvázat se, když by slyšely, že někdo výchovného poradce vyhledal a pomohlo mu to.*

- *Nejsem si moc jistá, ale třeba pomocí nějakých aktivit s daným výchovným poradcem, aby k němu žáci cítili řekněme nějakou důvěru. Já osobně bych jen tak nepřišla za někým, s kým jsem před tím úplně tak nemluvila nebo se nesetkala*

- *Pokud máte jakýkoliv problém a nevíte si s ním rady, nedělejte předčasné závěry svého myšlení a nebojte se obrátit na našeho zkušeného výchovného poradce. Jeho povoláním je pomáhat studentům v těžkých a problematických situacích, aby se nedostali do nepříjemných situací, které by mohly ovlivnit jejich budoucí studium / vzdělání / práci / život. Nebojte se nechat si poradit.*

- *Prostřednictvím občanské výchovy*
- *Sděčila bych jim všechny možnosti, s čím se můžeme na výchovného poradce obrátit, s čím nám může pomoci a že se není čeho bát*
  - *Spíš bych si dávala pozor na individuální chování žáků, poté bych se na to chování zaměřila a zamyslela se, jestli potřebuje pomoc*
  - *Stačí, aby to měl každý v povědomí, myslím, že když se někdo stydí nebo bojí tam jít, stejně tam nepůjde, i kdyby o tom byla celá přednáška*
  - *Škola/učitelé by mohli více informovat žáky o hlavních činnostech výchovného poradce a s čím, s jakým problémem, se na něj můžeme obrátit, či sám výchovný poradce může oslovit žáky a uvést, co je náplní jeho práce*
  - *Tak, aby si mysleli, že jim může pomoci a poradit jim*

Tato závěrečná otázka byla pro autorku nejtěžší na zpracování. Je to dáno především tím, že sama otázka je vytvořena s možností volných odpovědí. Samotnou otázku by autorka rozdělila na dvě podmnožiny:

1. Návrhy a doporučení činnosti výchovného poradce, jak se zviditelnit – jak to vidí studenti.
2. Kdy a jak se mají studenti obrátit na výchovného poradce.

Nejvíce studentů (21) odpovědělo, že neví, vůbec je to ani nenapadlo, jak by se výchovný poradce mohl zviditelnit. 19 respondentů doporučuje, aby je výchovný poradce navštívil na začátku roku při třídnických hodinách, 10 studentů by uvítalo nějakou besedu s výchovným poradcem. Dále 9 respondentů uvedlo, že by měly viset plakáty na nejfrekventovanějších místech na škole, jako jsou např. učebny jazyků, bufet atd. Je zde vidět i velmi technicistní pohled v podobě aplikací, her, videí apod. 5 dotazovaných uvedlo, že by chtěli schránku důvěry.

Kdy a jak se mají studenti obrátit na výchovného poradce. Opět více jak jedna osmina dotazovaných uvedla, že neví, jak se má na výchovného poradce obrátit. Vše souvisí s obecným vědomím, spíše nevědomím o činnosti výchovného poradce na škole, které je nutné zlepšit.

Autorka by ráda podotkla, že odpovědi jsou pro ni inspirací a pokud se stane výchovnou poradkyní, ráda by se na některá doporučení zaměřila, jako např. názorné příklady, hraní rolí, více se prezentovat na nejfrekventovanějších místech apod.

4.4.1. ZÁVĚRY Z DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Osloveno bylo celkem 170 studentů VSG Vimperk (2.–7. ročník osmiletého gymnázia, 1.–3. ročník čtyřletého gymnázia). Nejmladší žáci osmiletého gymnázia (prima) osloveni nebyli, neboť jsou na škole velmi krátce a nejsou v době dotazníkového šetření (září) s touto funkcí zcela seznámeni. Osloveny nebyly maturitní ročníky. Celkem se mi vrátilo 119 vyplněných dotazníků, percentil návratnosti činí 70 %, což je velmi vysoké číslo.

Budu se vyjadřovat jen k otázkám, které jsou úzce spjaty s výchovným poradcem.

Základní výzkumné předpoklady:

VP1: Žáci nemají dostatečné povědomí o důvodech, pro které se mohou obrátit na výchovného poradce.

Jako podklad pro tento předpoklad autorka vytvořila do dotazníkového šetření otázky č. 4 (Zda studenti vyhledají pomoc výchovného poradce a s jakými problémy.), č. 5 (Zda mají studenti gymnázia povědomí, co je hlavní náplní práce výchovného poradce), otázky č. 6 (Zda vyhledali někdy pomoc výchovného poradce) a neposlední řadě otázka č. 7 (Zda studenti vědí, kdo vykonává funkci výchovného poradce na škole.) Obecně je možné říct, že studenti Všeobecného a sportovního gymnázia ve Vimperku nemají povědomí o tom, co je hlavní náplní výchovného poradce (více než 50 %, byly sečteny odpovědi nepřemýšlel/a jsem o tom a nevím). Otázkou je, zda vůbec tento vzorek respondentů ví, že výchovný poradce je na gymnáziu. Studenti vyhledají pomoc výchovného poradce v případech, že vědí o někom, kdo je šikanován (73 %) nebo zda by se cítili být šikanováni – 65 %. Dále by 57 % dotazovaných poradce navštívilo v případě potřeby rady s budoucím studiem na vysoké škole, již menší procento (35 %) by vyhledalo výchovného poradce v případě rady se studiem na střední škole. Pro potvrzení výše uvedené VP1 autorku nejvíce přesvědčily výsledky

dotazníkového šetření, že 89 % respondentů se nikdy na výchovného poradce neobrátilo, což značí to, že studenti nemají povědomí o činnosti výchovného poradce.

VP2: Informace, které výchovné poradce předává, jsou dostačující. Tento předpoklad se potvrdil.

Základem pro výše uvedenou VP2 je otázka č. 8 (Myslíš, že by Tě měla škola více informovat o možnostech, které výchovný poradce nabízí?). U osmé otázky by více jak 55 % respondentů ocenilo, aby dostávali od výchovného poradce více informací, téměř 32 % neví, a 13 % nechce žádné informace od výchovného poradce. Z výše uvedeného je patrné, že výchovný poradce nepředává dostačující množství informací pro studenty.

Začnu tedy s komentářem k otázce č. 4. S jakým problémem bys vyhledal/a konzultaci s výchovným poradcem. Nejvíce studentů – 73 % by vyhledalo pomoc výchovného poradce v případě, že by věděli, že je někdo šikanován, či zda by se cítili být šikanováni – 65 %. Dále by 57 % dotazovaných poradce navštívilo v případě potřeby rady s budoucím studiem na vysoké škole, již menší procento (35 %) by vyhledalo výchovného poradce v případě rady se studiem na střední škole. Odpovědi zaznamenávají největší současné problémy dětí a mládeže. Pátá otázka zjišťovala, zda mají studenti představu, co je hlavní činností výchovného poradce u nás na gymnáziu. Zde jsem byla značně zaskočená tím, že téměř 50 % dotazovaných ani nepřemýšlelo o tom, co je hlavní činností výchovného poradce. Navrhují předávat více informací o činnosti výchovného poradce za pomoci plakátů na dobře viditelných místech ve škole, navštěvovat pravidelně třídy v jejich třídnických hodinách a předávat jim informace, na webových stránkách školy jasně definovat náplň a činnost výchovného poradce. Šestá otázka se velmi doplňovala s předešlou otázkou, tedy zda studenti vyhledali někdy služby výchovného poradce. Odpovědi na šestou otázku potvrdily, že 89 % respondentů se nikdy neobrátilo o pomoc na výchovného poradce. Opět je vše spojeno s malou informovaností studentů o činnosti výchovného poradce. Sedmá otázka zjišťovala u studentů, zda ví, kdo je výchovným poradcem na Všeobecném a sportovním gymnáziu ve Vimperku. Ze vzorku 119 dotazovaných 30 % neví, kdo je výchovný poradce na škole, kde studují. Osmá otázka měla opět zjišťovací charakter, jehož cílem bylo získat zpětnou vazbu od studentů, zda stojí o to, aby jim výchovný poradce dával více informací. Více jak 55 % dotazovaných by tuto možnost ocenilo,

téměř 32 % neví a 13 % nechce žádné informace od výchovného poradce. Zde by bylo třeba zajistit více informací mezi studenty a větší propagaci činnosti výchovného poradce. Devátá a desátá otázka směřovala k tomu, zda je činnost školy / výchovného poradce v prevenci dostatečná. Bylo pro mě potěšující zjištění, že v obou otázkách jsem shledala více jak 50 % kladných odpovědí.

Největším přínosem, avšak velmi časově náročné na zpracování, byla 11 otázka, kde jsem umožnila studentům se vyjádřit vlastními slovy k otázce, jak by navrhovali informovat naše žáky o činnosti výchovného poradce, aby bylo pro žáky zajímavé se na výchovného poradce obrátit. Často se opakovalo, že by se výchovný poradce měl více propagovat, osobně navštěvovat výuku, vybudovat si důvěru mezi studenty. Přijde mi jako velmi dobrý nápad ze strany studentů více se spoléhat na moderní technologie, které jsou dnešní mládeži velmi blízké.

4.5. ŘÍZENÝ ROZHOVOR S VÝCHOVNÝM PORADCEM

O tento řízený rozhovor jsem požádala současnou výchovnou poradkyni na Všeobecném a sportovním gymnáziu ve Vimperku. Předem jsem si písemně připravila 9 otázek, na které dotazovaná taktéž odpověděla písemně.

Cílem tohoto rozhovoru bylo zjistit, zda má pro svou práci dostatek časového fondu.

Níže uvádím výzkumné otázky, včetně odpovědí současného výchovného poradce.

1 Jaké doplňkové vzdělání Vás opravňuje k výkonu této funkce?

Odpověď současného výchovného poradce: „Absolvovala jsem dva stupně studia pro výchovné poradce na Filozofické fakultě UK, katedra psychologie – celkem 4 roky.“

2 Jaké je hlavní těžiště Vaší práce na osmiletém gymnáziu?

Odpověď současného výchovného poradce: *„Pohovory se žáky v případě problémů (výukové, výchovné, osobní...), spolupráce s Pedagogicko-psychologickou poradnou v Prachaticích (vyšetření žáků, pravidelné schůzky, Plány pedagogické podpory, Individuální vzdělávací plány apod.), organizace návštěv maturitních ročníků na Úřadu práce v Prachaticích (možnosti pomaturitního studia, aktuální situace na trhu práce, předpoklady ke studiu konkrétního oboru aj.), účast na Trzích studijních příležitostí, kariérové poradenství (pomoc s výběrem vysoké školy, předávání propagačních materiálů aj.), pohovory se zákonnými zástupci, spolupráce s třídními učiteli i ostatními kolegy.“*

3 Jaké metody práce s žáky používáte nejčastěji?

Odpověď současného výchovného poradce: *„Osobní pohovory skupinové a individuální.“*

4 Jaké máte pracovní zázemí a jak ho hodnotíte?

Odpověď současného výchovného poradce: *„Dříve společný kabinet s ostatními kolegy – nevhodné, nyní – samostatný kabinet, důležité pro intimitu individuálních pohovorů se žáky a jejich rodiči, větší klid na práci.“*

5 Kolik hodin týdně můžete věnovat výchovnému poradenství?

Odpověď současného výchovného poradce: *„Je to individuální – podle potřeby. V určitých obdobích je hodně administrativních činností spojených s činností výchovného poradenství – např. na začátku školního roku („Časový harmonogram výchovné poradkyně“ na aktuální školní rok – plánování činností v jednotlivých měsících; vypracování Plánů pedagogické podpory, Individuálních vzdělávacích plánů, Pokynů, jak pracovat se žáky s SPU pro jednotlivé učitele aj.). V průběhu školního roku – řada individuálních i skupinových setkání se žáky, výchovné komise, komunikace se zákonnými zástupci atd.“*

6 Kolik času byste opravdu potřebovala věnovat výchovnému poradenství ve škole?

Odpověď současného výchovného poradce: „*V současné době je úvazek snížen o dvě hodiny – je to málo, můj návrh – 4 hodiny týdně.*“

7 Jakými způsoby získáváte zpětnou vazbu o své vlastní činnosti?

Odpověď současného výchovného poradce: „*Hodnocení ze strany vedení školy při osobních hodnotících pohovorech, při inspekcích, od žáků.*“

8 Jaké zásadní změny v podmínkách pro Vaši práci byste si představoval/a?

Odpověď současného výchovného poradce: „*Žádné zásadní změny si nepředstavuji, pouze snížení úvazku o 4 hodiny týdně (viz bod 6) a méně administrativy spojené s činností VP (např. složité formuláře PLPP, IVP).*“

9 Jak se díváte na problematiku inkluze?

Odpověď současného výchovného poradce: „*Souhlasím s inkluzí žáků s fyzickým postižením, které jim nebrání v běžné výuce a zvládají ji např. s pomocí asistentů pedagoga, ale žáci s těžším mentálním postižením by se měli vzdělávat ve speciálních školách či třídách – nevidím to jako jejich diskriminaci, ale naopak – je to pro ně výhodnější, mají speciální podmínky, individuální přístup, speciální pedagogy s potřebným vzděláním, mají možnosti vyniknout mezi podobnými žáky apod.*“

10 Zaznamenala jste v poslední době nárůst agrese či šikany?

Odpověď současného výchovného poradce: „*Bohužel musím konstatovat, že vlivem společenského dění, distanční výuky, téměř naprostou ztrátou sociální interakce, spatřuji velký nárůst šikany mezi dětmi a taktéž i agrese.*“

4.5.1. ZÁVĚR Z ROZHOVORU S VÝCHOVNÝM PORADCEM

Na základě obdržených a vyplněných odpovědí na předem připravené otázky provedu analýzu jejich odpovědí.

VO3: Na Všeobecném a sportovním gymnáziu ve Vimperku výchovný poradce zastává i roli preventisty?

Potvrzení této VO3 slouží otázka č. 10, zda současná výchovná poradkyně zaznamenala v poslední době nárůst agrese či šikany. Na Všeobecném a sportovním gymnáziu ve Vimperku výchovná poradkyně plní i funkci preventisty.

VO4: Má výchovná poradkyně má pro svou práci dostatek časového fondu?

Pro vyvrácení této VO4 slouží otázky č. 5 (Kolik hodin týdně můžete věnovat výchovnému poradenství) a otázka č. 6. (Kolik času byste opravdu potřebovala věnovat výchovnému poradenství ve škole?). Z rozhovoru jasně vyplývá, že činnost výchovného poradce je poměrně administrativně náročná, a i když má pedagog snížen úvazek o dvě hodiny, stále je to nedostačující.

První otázka zjišťovala vzdělání dotazované. Druhá otázka směřovala na hlavní náplň práce výchovného poradce na osmiletém gymnáziu. Zde se potvrdil můj předpoklad, že převážná část práce výchovného poradce je zaměřena na poradenskou činnost, a to v oblasti rozhodování při dalším vzdělávání a profesní orientaci. Ve třetí odpovědi dotazovaná uvedla, že nejčastější metodou, kterou používá, jsou individuální a skupinové rozhovory se žáky. Čtvrtá otázka jen potvrdila mou domněnku, že pro výchovného poradce je lepší mít svůj samostatný kabinet, který přináší pohodlí a soukromí pro všechny zúčastněné strany. Pátou a šestou otázkou jsem směřovala k časové náročnosti práce výchovného poradce (předpokládané a faktické). Odpověď na faktickou práci výchovného poradce mě nikterak nepřekvapila, byť sama pracuji na tomto gymnáziu a naznala jsem, že snížený úvazek o dvě vyučovací hodiny je velmi malý. Sedmá otázka se týká zpětné vazby od žáků, rodičů, vedení školy a kolegů na činnost výchovného poradce. I zde se plně ztotožňuji se zvolenými metodami zpětné vazby. Osmá otázka se týká změn, které by dotazovaná uvítala. Není žádným překvapením, že by dotazovaná výchovná poradkyně doporučila snížení úvazku o 4 vyučovací hodiny a méně administrativních úkonů. Devátá otázka nahlíží na problém inkluze. Opětovně se ztotožňuji s odpovědí současné výchovné poradkyně.

ZÁVĚR

Téma práce je zaměřeno na úlohu a činnost výchovného poradce na Všeobecném a sportovním gymnáziu ve Vimperku. Téma si autorka vybrala z důvodu, že byla oslovena vedením Všeobecného a sportovního gymnázia ve Vimperku, aby do budoucna zastávala místo výchovného poradce.

Výchovný poradce poskytuje různé druhy podpůrných opatření nejenom pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Pokud jsou podpůrná opatření nastavena je třeba je následně sledovat a vyhodnocovat jejich realizaci a účinnost na daného žáka/studenta. Dále výchovný poradce předchází tzv. školní neúspěšnosti. Celoročně a napříč všemi třídami poskytuje poradenskou a informační podporu k vhodné volbě vzdělání, což poté vede ke kvalitnímu profesnímu uplatnění.

Výchovný poradce se věnuje podpoře vzdělávání nadaných žáků, žáků z odlišných kulturních prostředí, či žáků s odlišnými životními podmínkami. Pomáhá výše uvedeným žákům/studentům překonávat jejich odlišnosti a vytvářet tak pro ně ideální sociální školské klima. V případě, že vznikne nějaký problém u jednotlivců, či kolektivu nastupuje jako mediátor, tak aby se předešlo rizikovému chování u jednotlivců nebo skupiny. Do jeho činnosti patří vyhodnocování preventivních programů uskutečňovaných školou, spolupráce komunikace mezi školou-žákem/studentem – zákonným zástupcem, spolupráce mezi školskými zařízeními a jinými organizacemi.

Celá práce je rozdělena do dvou stěžejních kapitol – teoretické a praktické. Teoretická část si klade za cíl představit pozici výchovného poradce na teoretické bázi. V praktické části došlo k ověření stanovených výzkumných předpokladů v rámci dané tématiky. Praktickou složkou pro ověřování či vyvrácení tohoto předpokladu byl anonymní dotazníkový průzkum mezi žáky vimperského gymnázia a strukturovaný rozhovor se současným výchovným poradce na Všeobecném a sportovním gymnáziu ve Vimperku.

Autorka by ráda zmínila, že je nutné, aby byla předem jasně definována pracovní náplň výchovného poradce, která vychází jak z legislativního popisu, tak i z aktuálních potřeb daného vzdělávacího zařízení. Dále je třeba jasně definovat místo výchovného

poradce v organizační struktuře školy, jeho práva, povinnosti, odpovědnost a konkrétně vymezit kompetence v případě řešení nějakých problémů.

Velmi důležitým faktorem pro činnost výchovného poradce je zabezpečení materiálním vybavením. Výchovný poradce často projednává nejrůznější problémy, a to jak mezi žáky, žáky a pedagogy, žáky a rodiči, a proto je vhodné, aby měl svůj vlastní kabinet s patřičným vybavením.

Ještě před začátkem školního roku, v průběhu tzv. přípravného týdne, by bylo vhodné uspořádat schůzku věnovanou výchovnému poradenství. Účastnit by se jí měl veškerý pedagogický sbor, včetně vedení školy. Obsahem této schůzky by měl být konkrétní plán činností v jednotlivých oblastech. Z tohoto plánu by byl následně sestaven časový harmonogram činností.

Dále autorka navrhuje dvakrát za školní rok, nejlépe na začátku každého pololetí, buď ve formě rozhovoru anebo dotazníkové šetření, oslovit žáky, rodiče a pedagogy a zjistit, co oni samotní očekávají od výchovného poradce.

Taktéž doporučujeme, aby se výchovný poradce pravidelně účastnil schůzek vedení gymnázia, aby mohl informovat o dění ve své oblasti výchovného poradenství.

Dále by autorka doporučila, aby činnost výchovného poradce byla více propagována, aby více osobně navštěvoval výuku, vybudoval si důvěru mezi studenty např. schránkou důvěry, osobním příkladem. Jako velmi vhodný nápad z dotazníkového šetření přijde autorce přiblížit studentům vše ve formě hry anebo představení. Více se spoléhat na moderní technologie, které jsou dnešní mládeži velmi blízké.

Přínos kvalifikační práce spočívá v ověření výzkumných předpokladů a výzkumných otázek. Poukázání na důležitost výchovného poradce na jakémkoliv školském zařízení a jeho přínos studentům, rodičům a v neposlední řadě i samotným pedagogům.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

BERANOVÁ, Eva. *Metodický průvodce výchovného poradce: výchovný a kariérový poradce: [praktické náměty pro výchovné a kariérové poradce na základních školách]*. Praha: Raabe, 2014. Dobrá škola. Výchovný a kariérový poradce, 3. ISBN 978-80-7496-090-1.

ČÁP, David. *Výchovné poradenství: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 1.12.2009*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. Meritum – výkladová řada. ISBN 978-80-7357-498-7.

EHLOVÁ, Marcela. *Výchovné poradenství na středních školách v kontextu současnosti*. Pardubice: Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická, 2016. Monographica, XV. ISBN 978-80-7395-991-3.

FREIBERGOVÁ, Zuzana. *Poradenství na vysokých školách*. Praha: Národní vzdělávací fond, 2002. ISBN 80-903125-3-5.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2., rozš. české vyd. Přeložili Vladimír JŮVA a Vendula HLAVATÁ. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0.

KNOTOVÁ, Dana a kol. *Školní poradenství*. Praha: Grada, 2014. Pedagogika. ISBN 978-80-247-4502-2.

MERTIN, Václav, KREJČOVÁ, Lenka. *Výchovné poradenství*. 3., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020. ISBN 978-80-7598-174-5.

REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009. Sociologie. ISBN 978-80-247-3006-6.

VALENTOVÁ, Ludmila. *Školní poradenství I*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2013. ISBN 978-80-7290-710-6.

Seznam použitých internetových zdrojů

Zákony pro lidi: Vyhláška č. 317/2005 Sb.: *Vyhláška o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků* [online]. 2005 [citováno 6. 09. 2021]. Dostupný z WWW <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-317>.

Zákony pro lidi: Vyhláška č. 197/2016 Sb.: *Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další vyhlášky* [online]. 2016 [citováno 31. 10. 2021]. Dostupný z WWW <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-197>.

Asociace výchovných poradců, z.s.: *Etický kodex výchovných poradců Projednáno a schváleno na Kongresu výchovných poradců, konaného v Praze 28.3.2008.* [online]. 2008 [citováno 13. 09. 2021]. Dostupný z WWW <http://www.asociacevp.cz/o-asociaci/eticky-kodex-vychovnych-poradcu/>.

SEZNAM ZKRATEK

- IVP – Individuální vzdělávací plán
- PLPP – Plán pedagogické podpory
- SPU – Specifické poruchy učení

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam tabulek

Tabulka 1: Jakou třídu navštěvuješ?

18

Seznam grafů

Graf 1: Jaké jste pohlaví?	17
Graf 2: Kde bydlíte?	18
Graf 3: S jakým problémem bys vyhledal/a konzultaci výchovného poradce (možné uvést více odpovědí)	19
Graf 4: Máš představu, co je hlavní činností výchovného poradce u nás na gymnáziu?	20
Graf 5: Vyhledal/a jsi někdy služby výchovného poradce?	21
Graf 6: Víš, kdo vykonává funkci výchovného poradce na škole?	22
Graf 7: Myslíš, že by Tě měla škola více informovat o možnostech, které výchovný poradce nabízí?	23
Graf 8: Zajišťuje pro Vás výchovný poradce/škola informace o škodlivosti užívání drog, návykových látek a kyberšikany, šikany?	24
Graf 9: Zprostředkovává pro Vás výchovný poradce/škola setkání/exkurze s odborníky, kteří Vás informují o problematice škodlivosti drog, návykových látek a kyberšikany, šikany?	25

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Dotazník	I
Příloha B – Rozhovor s výchovným poradcem	III

Příloha A – Dotazník

Úloha a činnost výchovného poradce na Všeobecném a sportovní gymnáziu ve Vimperku

- 1 Jste:
  - a Žena
  - b Muž
- 2 Jakou třídu navštěvuješ?.....
- 3 Bydlíš ve:
  - a Vesnice
  - b Městě
- 4 S jakým problémem bys vyhledal/a konzultaci s výchovným poradce (možno uvést i více možností):
  - a Kdybych měl/a problém s učením.
  - b Kdybych se cítil/a šikanován/a.
  - c Kdybych věděl/a o tom, že je někdo šikanován.
  - d Kdybych měl/a problém s drogami.
  - e Kdybych měl/a rodinné problémy.
  - f Kdybych měl/a pocit, že nemám žádné přátele.
  - g Kdybych potřeboval/a poradit s dalším studiem na střeňí škole.
  - h Kdybych potřeboval/a poradit s budoucím studiem na vysoké škole.
  - i Jiné.
- 5 Máš představu, co je hlavní činností výchovné poradce u nás na gymnáziu?
  - a Ano
  - b Ne
  - c Nepřemýšlel/a jsem o tom
- 6 Vyhledal/a jsi někdy pomoci výchovného poradce?
  - a Ano
  - b Ne
- 7 Víš, kdo vykonává funkci výchovného poradce na škole?
  - a Ano
  - b Ne

- 8 Myslíš, že by Tě škola měla více informovat o možnostech, které výchovný poradce nabízí?
- a Ano
  - b Ne
  - c Nevím
- 9 Zajišťuje pro Vás výchovný poradce/škola informace o škodlivosti užívání drog, návykových látek, kyberšikany a šikany?
- a Ano
  - b Ne
  - c Nevím
- 10 Zprostředkovává pro Vás výchovný poradce/škola setkávání/exkurze s odborníky, kteří Vás informují o problematice škodlivosti užívání drog, návykových látek, šikany a kyberšikany?
- a Ano
  - b Ne
  - c Nevím
- 11 Zajímá mě Tvé doporučení, jak bys navrhoval/a informovat naše žáky o činnosti výchovného poradce tak, aby bylo pro žáky zajímavé se na výchovného poradce obrátit.

Příloha B – Rozhovor s výchovným poradcem

- 1 Jaké doplňkové vzdělání Vás opravňuje k výkonu této funkce?
- 2 Jaké je hlavní těžiště Vaší práce na osmiletém gymnáziu?
- 3 Jaké metody práce s žáky používáte nejčastěji?
- 4 Jaké máte pracovní zázemí a jak ho hodnotíte?
- 5 Kolik hodin týdně můžete věnovat výchovnému poradenství?
- 6 Kolik času byste opravdu potřebovala věnovat výchovné poradenství ve škole?
- 7 Jakými způsoby získáváte zpětnou vazbu o své vlastní činnosti?
- 8 Jaké zásadní změny v podmínkách pro Vaši práci byste si představovala?
- 9 Jak se díváte na problematiku inkluze?
- 10 Zaznamenala jste v poslední době nárůst agrese či šikany?

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Mgr. Sylvie Netrhová

Název kurzu: CŽV: Doplnující pedagogické minimum

Název práce: Úloha a činnost výchovného poradce na Všeobecném a sportovním gymnáziu ve Vimperku

Rok: 2021

Počet stran textu bez příloh: 35

Celkový počet stran příloh: 3

Počet titulů českých použitých zdrojů: 8

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 2

Počet ostatních zdrojů: 0